

Het voorliggende Klimaatplan is gegeven de recente ontwikkeling niet echt realistisch en op sommige punten zelfs naïef. Het bereiken van de Klimaatdoelen vraagt om ambitieuzer en serieuzer beleid met concretere uitwerking van tijdslijnen, verwachte impact en benodigde investeringen. Er worden veel voorbeelden genoemd en er wordt erg veel gesproken over kansen en mogelijkheden, maar duidelijke kwantificering van de effecten en haalbaarheid van de plannen wordt niet vermeld. Ook een uitgebreide risicoanalyse ontbreekt. Het beschrijven in algemeenheden en ideeën maakt het voor de lezer erg lastig te begrijpen of we met dit plan ook echt de doelen gaan halen en hoe gemakkelijk we die gaan halen. Daarbij geeft dit vage plan het kabinet nog te veel vrijheid in het kiezen welke stappen wel/niet te nemen. Op basis van het Klimaatplan lijken de reductiedoelen niet haalbaar.

Pagina 8

In het Klimaatplan ontbreekt beleid dat rechtvaardig is voor burgers en landen buiten de EU en Nederland. Historisch gezien hebben deze landen weinig bijgedragen aan emissies. Tegelijkertijd zien deze landen al de gevolgen van klimaatverandering zonder daarvoor gecompenseerd te worden. Uit het eerste uitgangspunt rondom rechtvaardig klimaatbeleid volgt duidelijk dat het kabinet uitsluitend kijkt naar klimaatdoelen voor Nederland en de Nederlandse burgers, zoals vastgelegd in de Klimaatwet. Op basis van historische emissies moet Nederland verder gaan dan netto nul en een grote impact maken op negatieve emissies. De impact van uitstoot van broeikasgassen beperkt zich niet tot de Nederlandse landsgrenzen. Onduidelijk is hoe rekening gehouden wordt met uitstoot elders ten behoeve van onze eigen consumptie (Scope 3). Op pagina 18 wordt hier kort op ingegaan, maar concrete acties of plannen ontbreken.

In de paragraaf “Bijdrage en ondersteuning naar draagkracht” is onduidelijk of subsidies juist ook afgebouwd worden voor welvermogenden en grotere bedrijven die het zelf kunnen betalen. Deze groepen kunnen met progressieve beprijzing worden gestimuleerd om alsnog de transitie te maken.

Pagina 9

Het is duidelijk dat het kabinet inzet op het concept van groene groei, maar dit is een grote gok voor de maatschappij. Het kabinet gokt op technische innovaties die de gewenste emissieverlagingen gaan opleveren. Deze innovaties zijn er nog niet en het is onduidelijk of de technologie gaat werken zoals wordt beloofd, zoals o.a. beschreven op pagina 38. Daarnaast zijn kan realisatie veel langer gaan duren door randvoorwaarden zoals beschikbare energieaansluiting, stikstofruimte, lange vergunningstrajecten. Een concreter uitgewerkt plan voor de verschillende technologieroutes ontbreekt in dit Klimaatplan. Daarnaast wordt er gemakkelijk uitgegaan dat technologische innovaties ook de problemen rondom de randvoorwaarden wel gaan oplossen. Dit is een erg naïeve gedachte.

Vanuit de praktijk zie ik dat gedragsverandering ook een belangrijke rol speelt. Het heeft minder impact op de korte termijn, maar zorgt voor de gewenste resultaten op lange termijn. Dit ontbreekt in het plaatje van groene groei.

Daarnaast laat wetenschappelijk onderzoek zien dat het concept van groene groei relatieve ontkoppeling van CO₂-uitstoot en economische groei oplevert maar zeker geen absolute ontkoppeling die nodig is om daadwerkelijk aan de emissiereductiedoelen te voldoen. Daarnaast is er nog geen aanwijzing van ontkoppeling tussen grondstoffengebruik en economische groei. Groene groei is geen realistische oplossing; een andere benadering rondom economische groei is noodzakelijk. Doorgaan op de huidige voet met ‘groei’ als motto is zeer riskant.

Of verduurzamende innovaties ook echt meer concurrentievermogen opleveren is maar zeer de vraag. Vooral buiten Europa wordt verduurzaming echt anders gewaardeerd. Het is naïef om te denken dat dit zorgt voor de verwachte economische groei van de industrie.

Pagina 10

Het is zeer de vraag in welke mate maatschappelijke initiatieven gaan bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelen. Lokale initiatieven zijn zeker belangrijk, maar dragen weinig bij aan de verduurzaming van sectoren die het meeste uitstoten. De echte slagkracht om de klimaatdoelen te bereiken moet echt komen vanuit de sectoren die de emissies veroorzaken. Zij hebben financiële middelen en concrete ideeën om tot verduurzaming te komen.

Pagina 12/13

Het behoud van biodiversiteit en gezonde ecosystemen is ook sterk afhankelijk van het grondstoffengebruik en gebruik van andere natuurlijke hulpbronnen. Klimaatverandering draagt hier in beperkte mate aan bij. Het tegengaan van klimaatverandering helpt bij behoud van biodiversiteit en gezonde ecosystemen, maar door de ingezette oplossingen die schaarse en schadelijke grondstoffen/hulpbronnen gebruiken gaat dit netto achteruit.

Verder is er vooral aandacht voor energie en juist niet het grondstoffengebruik die de Energietransitie vraagt en die impact heeft op biodiversiteit en gezonde ecosystemen. Aangezien de meeste benodigde grondstoffen niet uit Nederland komen lijkt dit minder relevant, maar ook biodiversiteit en ecosystemen kennen geen landsgrenzen en vereisen een mondiale aanpak. Grondstofuitputting wordt benoemd op pagina 13, maar hierop wordt geen beleid/plan gepresenteerd in het stuk. Dit is een tekortkoming.

Innovaties als kweekvlees stoppen de schadelijke methaanemissies van de veeteelt, maar vragen alsnog veel energie. Het aspect dat de Energietransitie inclusief elektrificatie juist veel meer schone energie gaat vragen lijkt vergeten te worden. Het is zeer de vraag of het aandeel duurzame energie op den duur nog stijgt als de totale energievraag harder stijgt.

Van digitale innovaties zoals precisielandbouw is het de vraag of ze vooral klimaatverandering (= CO₂) stoppen of dat deze meer impact hebben op behoud van biodiversiteit en ecosystemen (waar dit Klimaatplan eigenlijk niet over gaat).

Pagina 13

Halverwege de pagina wordt terecht ingegaan op het weglekken van de impact naar andere landen met minder strenge wetgeving. Het is echter zeer onduidelijk hoe het kabinet (samen met de EU) beoogt het weglekken te beperken.

Pagina 14

Elke vorm van recycling zal leiden tot meer energieverbruik; dit is een fysische wetmatigheid. Over tijdelijkheid kan dus geen sprake zijn.

Bij het voorbeeld van textielrecycling is er sprake van een verplaatsing van emissiereductie en schiet de totale reductie mondiaal gezien niet veel op. Tenzij er extra recyclingcapaciteit komt.

Pagina 16

Het plan doet voorkomen alsof we rigoureuze aanpassingen maken in ons leven maken om aan emissiereductie te doen, maar volgens mij zijn het vooral aanpassingen in het dagelijks leven om vooral zoveel mogelijk verder te gaan zoals we al leefden. Echt andere levenspatronen blijken hier nog niet uit. Acht het kabinet deze schijnaanpassingen voldoende, ook kijkende naar grondstofgebruik en secundaire effecten als biodiversiteit/ecosysteembehoud?

Pagina 17

Hoe haalbaar is de energieonafhankelijkheid die voorgesteld wordt in het stuk? Met de oorlog in Oekraïne hebben we vooral laten zien dat we heel slim elders in de wereld kunnen inkopen, maar dat we nog steeds erg afhankelijk zijn van fossiele energie.

Pagina 18

Koolstofverwijdering is een belangrijk aspect om klimaatverandering tegen te gaan, maar in het stuk wordt vooral ingegaan op CO₂-opslag i.p.v. ook het slimme en juiste gebruik van koolstof. Als we niet sneller ontwikkelen op CCU-paden blijven we sterk afhankelijk van fossiele grondstoffen. Aan het einde van de levensduur van producten levert dit alsnog fossiele uitstoot op. Op pagina 51 wordt de noodzaak van CO₂-hergebruik wel genoemd, maar ontbreekt hiervoor een plan.

Pagina 20

Er is al lang gebleken dat het bouwen van kerncentrales de economie niet versterkt. Hoge kosten en lange terugverdientijden leiden niet tot de groene groei die het kabinet met het bouwen van kerncentrales beoogt.

Pagina 29

Het doel is goede beschikbare en betaalbare energie voor iedereen. Het is zeer de vraag of dit haalbaar is en of we eigenlijk niet te lang hebben genoten van goedkope energie, omdat we de negatieve impact (en gerelateerde kosten) geëxternaliseerd hebben.

Pagina 31

In de paragraaf over het verbranden van plastics ontstaat het gevoel dat alle plastics één keer mee gaan en niet worden hergebruikt. Het is goed om end of life te beschrijven, maar volgens mij moet koolstof helemaal niet in de verbranding komen, ongeacht de aard (fossiel of biogeen) van de koolstof.